

Protocol: Handelen bij grensoverschrijdend gedrag

In hoofdstuk 5 van deze notitie hebben wij allerlei vormen van grensoverschrijdend gedrag door kinderen beschreven. In dit protocol worden richtlijnen en handvatten aangereikt hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag. Grensoverschrijdend gedrag kent vele verschijningsvormen en is in de kern alle gedrag dat inbreuk doet op het gevoel van veiligheid.

- Buitensluiten van de groep, isoleren, negeren, samenzweren;
- Uitgescholden worden vanwege het anders zijn (kleding, uiterlijk, gedrag, levensovertuiging);
- Fysiek bedreigd worden; geïntimideerd worden;
- Slaan, schoppen, trekken, duwen, spugen of niet gewenst vast gehouden worden;
- Belemmerd worden in je vrijheid van bewegen;
- Berekenend gedrag om iemand te kleineren of te kwetsen;
- Herhaaldelijk, systematisch en langdurig kwetsen ;
- Roddelen, beledigen, belachelijk maken, uitlachen;
- Bijnamen geven;
- Gemene briefjes schrijven, apps versturen, cyberpesten;
- Buiten school opwachten; bedreigen, intimideren;
- Op weg naar huis achterna rijden; naar het huis van het slachtoffer gaan;
- Bezittingen afpakken of vernielen;
- Verbale agressie; schelden of schreeuwen.
- Seksueel/ fysiek ongewenst gedrag

Wanneer grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van het slachtoffer zich regelmatig voordoet, spreken we van pesten. Vaak zijn er meerdere kinderen bij betrokken. We onderscheiden in dit verband veroorzakers, slachtoffers, meelopers, mededelaars en zwijgers. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en systematische karakter. De inzet van pestgedrag is altijd macht en intimidatie. Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen en ruzie.

Aanpak van grensoverschrijdend gedrag

Uitgangspunten

We zien grensoverschrijdend gedrag als een probleem van alle direct betrokken partijen: kinderen, ouders en leerkrachten. Los van het feit of grensoverschrijdend gedrag wel of niet aan de orde is, maken we dit onderwerp regelmatig bespreekbaar met de kinderen en de ouders. Als grensoverschrijdend gedrag optreedt nemen we daar duidelijk stelling in.

- Grensoverschrijdend gedrag zien we als een groepsprobleem. Versterkers moedigen het aan, meelopers doen mee en buitenstaanders laten het gebeuren. Zonder verdedigers maakt een gepest kind geen kans. Niet iedereen is verantwoordelijk voor grensoverschrijdend gedrag, maar iedereen is er wel verantwoordelijk voor dat er een einde aan komt.
- In de groep bespreken we regelmatig onderwerpen zoals veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep of de aanpak van ruzies. We verwachten dat kinderen problemen bij de leerkracht aan kaarten. Alle kinderen zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Bij grensoverschrijdend gedrag wordt het inschakelen van de leerkracht (ook door andere kinderen) niet opgevat als klikken. Als kinderen er met elkaar niet uitkomen, mogen zij altijd onze hulp vragen.

Procedure en acties

1. We reageren altijd direct op een voorval of op signalen van kinderen en ouders. Hiermee maken we aan alle kinderen duidelijk dat grensoverschrijdend gedrag niet wordt geaccepteerd.
2. We leren kinderen te zeggen: "Stop, hou op, ik wil dit niet of ik vind het niet fijn dat je ....". Dit proberen we op een rustige en een goede manier te zeggen (ook non-verbaal). Dit wordt ook inge oefend en herhaald. Dat staat o.a. bij Rots en Water training centraal.
3. Wanneer dit geen positief effect heeft, roept het kind onze hulp in. We nemen dan in een gesprek met de betrokken kinderen in eerste instantie de rol van mediator in. De eerste taak is het verwoorden van het ongewenste gedrag en dit te laten verwoorden naar gewenst gedrag.
4. We gaan altijd meteen in gesprek met de betrokken kinderen/de hele groep. Ook de ouders worden hierover meteen (tijdens deze dag) ingelicht. We maken en monitoren afspraken. We evalueren deze regelmatig.
5. Indien het grensoverschrijdend gedrag zich blijft herhalen gaan we gesprekken aan met de ouders van het slachtoffer en van de veroorzaker(s). De betrokken ouders blijven wij actief betrekken bij de verdere gang van zaken rond het incident
6. Afhankelijk van de aard van het incident informeren we ook de overige kinderen en ouders.
7. De leerkracht overlegt regelmatig met de IB-er, die de situatie in het kernteam bespreekt. We nemen maatregelen om het ongewenste gedrag te laten stoppen en indien mogelijk om te zetten naar positief gedrag met gewenste interacties.
8. Incidenten worden besproken in het team en we informeren elkaar over de te nemen of genomen maatregelen.
9. We bieden altijd hulp aan het slachtoffer. We verwijzen ouders van het slachtoffer zo nodig naar de vertrouwenspersoon en/of hulpverleningsinstanties. Daartoe kunnen wij ook rekenen op de begeleiding vanuit het ondersteuningsteam en sociaal team.
10. Ook de ouders van de veroorzaker(s) verwijzen wij zo nodig naar professionele hulpverlening.
11. Bij aanhoudend grensoverschrijdend gedrag kan er voor gekozen worden om een time-out in te lassen of de veroorzaker (tijdelijk) in een andere groep te plaatsen. In ernstige situaties zullen we indien mogelijk de groepsindeling herschikken.
12. In extreme gevallen kan na overleg met het bevoegd gezag en de onderwijsinspectie een leerling geschorst of verwijderd worden.

Positief groepsgedrag

Het stimuleren van gewenst gedrag bevordert een positieve sfeer in de klas. Ongewenst gedrag ontstaat in de context van een bepaalde groeps sfeer waarbij iedereen een rol heeft. Positief voorbeeldgedrag van onszelf en duidelijk en consequent optreden helpt bij het creëren van een veilige sfeer in ons IKC.

- We nemen vanaf de eerste dag de leiderschapsrol in en sturen in een vroeg stadium op duidelijke groepsnormen.
- We bespreken samen met de groep (aan het begin van het schooljaar) afspraken en regels over hoe met elkaar wordt omgegaan.
- We houden de regie en bespreken regelmatig de afspraken in de groep.
- We reageren direct op grensoverschrijdend gedrag in de groep en spreken kinderen er consequent op aan.
- Wij voeren het 6 weken plan uit rondom de groepsvorming, zodat de fases van groepsvorming doorlopen worden (zie bijlage). Wij zijn ons bewust van het feit dat deze fases bij wisseling ook na (lange) vakanties en verandering van leerlingen in een groep steeds opnieuw plaatsvinden.

Incidentenregistratie

Incidenten worden geregistreerd zodat we de uitvoering van het veiligheidsbeleid kunnen monitoren. Leerkrachten vullen het formulier in en de veiligheidscoördinator is verantwoordelijk voor de registratie en analyse van de gegevens. De incidentenregistratie wordt opgenomen in Parnassys (digitaal leerlingen administratiesysteem).